

Dihtetgo, ahte mánáin leat iežaset vuoigatvuodát?

ON:a máná vuoigatvuodaid oppalašsoahpamuš

Olmmošvuoigatvuodát gullet juohkehažžii agis fuolakeahtta. ON:a máná vuoigatvuodaid oppalašsoahpamuš lea ráhkaduvvon dáhkidit máná earenoamáš dárbbuid ja ovdduid. Soahpamuš guoská buohkaid vuollel 18-jahkásaččaid.

Máná vuoigatvuodaid oppalašsoahpamuš dohkkehuvvui Ovtastuvvan Našuvnnaid dievasčoahkkimis jagi 1989. Buot riikkat máilmmis, earret guokte, leat dohkkehan soahpamuša. Soahpamuš geatnegahtta earenoamážit stáhta ja gielddaid. Dasa lassin dat

Tiesitkö, että lapsilla on omat oikeudet?

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus

Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle iästä riippumatta. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on tehty turvaamaan lapsen erityisiä tarpeita ja etua. Sopimus koskee jokaista alle 18-vuotiasta.

Lapsen oikeuksien yleissopimus hyväksyttiin Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksessa vuonna 1989. Kaikki maailman maat kahta lukuun ottamatta ovat sopimuksen osapuolia. Sopimus velvoittaa erityisesti valtiota ja kuntia. Lisäksi se

Visste du att barn har egna rättigheter?

FN:s konvention om barnets rättigheter

De mänskliga rättigheterna gäller alla oavsett ålder. FN:s konvention om barnets rättigheter kom till för att trygga barnets särskilda behov och intressen. Konventionen gäller alla under 18 år.

Konventionen om barnets rättigheter antogs av Förenta nationernas generalförsamling år 1989. Alla länder i världen med undantag för två har ratificerat konventionen. Konventionen förpliktande särskilt för staten och kommunerna. Den förpliktar också

geatnegahtta mánáid váhnemiid ja eará rávesolbmuid. Máná vuoigatvuođat leat ollesolbmuid geatnegasvuođat. Eiseválddit fertejit buot máná guoskevaš doaimbajuin ja mearrádusain árvvoštallat daid váikkuhusaid mánái, váldit vuhtii máná ovddu ja guldalit máná oaivila.

Váhnemiin ja fuolaheaddjiin lea deháleamos ovddasvástáduš máná fuolaheamis ja šaddadeamis. Dan bargui sis lea vuoigatvuohta oažžut doarjaga, bagadallama ja rávvema. Juos váhnemat dahje fuolaheaddjit eai doarjagis fuolakeahtta nagot atnit ávvira mánás, de stáhta ferte dorvvastit, ahte máná oažžu buori divššu, sadjásaš bearraša, lágádusdikšuma dahje adopterema bokte.

Soahpamuša čuovvuma ja máná vuoigatvuođaid ollašuvvama bearráigeahččá ON:a máná vuoigatvuođaid komitea. Juohke soahpamuššii searvan riika galgá raporteret komiteai viđa jagi gaskkaid dan, mo dat lea ovdánan máná vuoigatvuođaid ollašuhhtimis. Mearreáigge rapportaid vuođul komitea buktá ovdan iežas fuolaid ja ávžžuhusaid iešguđege riikka dilis.

velvoittaa lasten vanhempia ja muita aikuisia.

Lapsen oikeudet ovat aikuisten velvollisuuksia. Viranomaisten on kaikissa lasta koskevissa toimenpiteissään ja päätöksissään arvioitava niiden vaikutukset lapseen, otettava huomioon lapsen etu ja kuunneltava lapsen mielipidettä.

Vanhemmilla ja huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsensa huolenpidosta ja kasvatuksesta. Tähän tehtävään heillä on oikeus saada tukea, ohjausta ja neuvontaa. Jos vanhemmat tai huoltajat eivät tuesta huolimatta pysty huolehtimaan lapsensa hyvinvoinnista, valtion on turvattava lapselle hyvä hoito sijaisperheen, laitoshoidon tai adoption kautta.

Sopimuksen noudattamista ja lapsen oikeuksien toteutumista seuraa YK:n lapsen oikeuksien komitea. Sopimukseen liittyneiden maiden tulee raportoida edistymisestään komitealle viiden vuoden välein. Komitea esittää saamiensa määräaikaisraporttien pohjalta kunkin maan tilanteesta omat huolenaiheensa ja suosituksensa.

barnens föräldrar och övriga vuxna. Barnets rättigheter är vuxnas skyldigheter. I alla sina åtgärder och beslut som rör barn ska myndigheterna bedöma vilka följderna blir för barnet, beakta barnets bästa och lyssna på dess åsikt.

Föräldrar och vårdnadshavare har det primära ansvaret för barnets vård och fostran. De har rätt att få stöd, handledning och rådgivning för denna uppgift. Om föräldrarna eller vårdnadshavarna trots stödet inte kan se till att barnet har det bra, ska staten genom en placering på fosterhem, barnhem eller genom adoption garantera att barnet får god vård.

FN:s kommitté för barnets rättigheter följer upp hur konventionen efterlevs och hur man slår vakt om barnets rättigheter. Varje land som ratificerat konventionen ska med fem års mellanrum rapportera sina framsteg till kommittén. Utgående från rapporterna presenterar kommittén sina farhågor och rekommendationer för respektive land.

Soahpamuša sisdoalu sáhtta dadjat oanehaččat golmmain fáttáin: mánás lea vuoigatvuohta **earenoamáš suodjalussii ja dikšui** (*protection*), doarvái stuorra **oassái servodaga resurssain** (*provision*) sihke **oassálastit** agis ja čálgandásis mielde alccesis guoskevaš mearrádusaide (*participation*).

Soahpamuššii gullet njeallje oppalaš vuodđojurdaga:

- Buot mánát leat dásseárvosaččat.
- Máná beroštupmi lea deháleamos buot mearrádusain.
- Mánás lea vuoigatvuohta buori eallimii.
- Máná oaiviliid ferte váldit vuhtii.

Mánáidáittardeaddji bargun lea čuovvut ja ovddidit mánáid vuoigatvuođaid ollašuvvama.

Sopimuksen sisältö voidaan tiivistää kolmeen eri teemaan: lapsella on oikeus **erityiseen suojeluun ja hoivaan** (*protection*), riittävään **osuuteen yhteiskunnan voimavaroista** (*provision*) sekä **osallistua** ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon (*participation*).

Sopimukseen liittyy neljä yleistä periaatetta:

- Kaikki lapset ovat tasa-arvoisia.
- Lapsen etu on ensisijainen kaikessa päätöksenteossa.
- Lapsella on oikeus hyvään elämään.
- Lapsen näkemykset on otettava huomioon.

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on seurata ja edistää lasten oikeuksien toteutumista.

Innehållet i konventionen kan sammanfattas i tre olika teman: barn har rätt till **särskilt skydd och speciell omvårdnad** (*protection*), tillräcklig **andel av samhällets resurser** (*provision*) samt rätt att med beaktande av ålder och mognad **delta** i beslutsfattande som gäller dem själva (*participation*).

Konventionen har fyra viktiga huvudprinciper:

- Alla barn är jämlika.
- Barnets bästa prioriteras vid allt beslutsfattande.
- Barnet har rätt till ett gott liv.
- Barnets åsikter ska beaktas.

Barnombudsmannens uppgift är att övervaka och se till att barnets rättigheter tillgodoses.

Juos fuomášat, ahte du vuoigatvuodaid hilggodit, de sáhtát háleštit áššis omd. váhnemiiguin, oahpaheaddjiin, dearvvašvuohtadivššáriin, skuvlakuráhtoriin dahje eará luohttehahti ollesolbmui.

Máná vuoigatvuodaid soahpamuš oanehaččat:

1. Juohkehaš vuollel 18-jahkásaš lea mánná.
2. Máná vuoigatvuodat gullet juohke mánnái. Máná ii oaččo soardit su dahje su váhnemiid iešvuodaid, oaiviliid dahje máttuid geažil.
3. Mánnái guoskevaš mearrádusaid dahkamis galgá álo váldit vuosttamuzžan vuhtii máná ovddu.
4. Stáhta galgá ollašuhhtit vuoigatvuodaid, maid Mánáid vuoigatvuodaid soahpamuš mearrida.

Jos havaitset, että oikeuksiasi laiminlyödään, voit keskustella asiasta esim. vanhempien, opettajan, terveydenhoitajan, koulukuraattorin tai muun luotettavan aikuisen kanssa

Lapsen oikeuksien sopimus lyhyesti

1. Jokainen alle 18-vuotias on lapsi.
2. Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle. Ketään lasta ei saa syrjiä hänen tai hänen vanhempiensa ominaisuuksien, mielipiteiden tai alkuperän vuoksi.
3. Lapsia koskevia päätöksiä tehtäessä on aina ensimmäiseksi otettava huomioon lapsen etu.
4. Valtion on toteutettava Lapsen oikeuksien sopimuksen määräämät oikeudet.

Om du märker att dina rättigheter ignoreras, kan du diskutera saken med bl.a. dina föräldrar, lärare och hälsovårdare, en skolkurator eller någon annan pålitlig vuxen.

Barnkonventionen i korthet

1. Varje människa under 18 år räknas som barn.
2. Barnets rättigheter gäller alla barn. Inget barn får diskrimineras på grund av barnets eller dess föräldrars egenskaper, åsikter eller ursprung.
3. Vid alla beslut som rör ett barn ska barnets bästa prioriteras.
4. Staterna ska förverkliga de rättigheter som fastställs i barnkonventionen.

5. Stáhta galgá gudnejahttit váhnemiid dahje eará máná fuolaheddjiid ovddasvástádusa, vuoigatvuođaid ja geatnegasvuođaid máná šaddadeamis.
 6. Mánás lea vuoigatvuohta eallimii. Stáhta galgá dáhkidit nu buriid eavttuid go vejolaš máná ceavzimii ja čálgamii su iežas čálganmuttu mielde.
 7. Máná galgá registrerejuvvot dalán riegádeami manjá. Riegádan mánás lea vuoigatvuohta nammii ja riikkavulošvuhtii. Mánás lea vuoigatvuohta dovdat váhnemiiddis ja orrut vuosttažettiin sudno divššus.
 8. Mánás lea vuoigatvuohta sealluhit iežas identitehta, riikkavulošvuođa, nama ja fuolkegaskavuođaid.
 9. Álgovuolggalaččat máná galgá beassat eallit iežas váhnemiiguin, juos sus lea buorre ja oadjebas dilli sudno luhtte. Mánás, guhte ii ása váhnemiiddis luhtte, lea vuoigatvuohta deaivat guktuid váhnemiid. Deaivvadeami sáhtta eastit dalle, juos dat lea máná ovddu vuostá.
5. Valtion on kunnioitettava vanhempien tai muiden lapsen huoltajien vastuuta, oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen kasvatuksessa.
 6. Lapsella on oikeus elämään. Valtion on taattava mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen henkiinjäämiselle ja kehitykselle omaan tahtiin.
 7. Lapsi on rekisteröitävä heti syntymän jälkeen. Syntyneellä lapsella on oikeus nimeen ja kansalaisuuteen. Lapsella on oikeus tuntea vanhempansa ja olla ensisijaisesti heidän hoidettavanaan.
 8. Lapsella on oikeus säilyttää henkilöllisyytensä, kansalaisuutensa, nimensä ja sukulaissuhteensa.
 9. Lapsella on lähtökohtaisesti oikeus elää vanhempiensa kanssa, jos hänellä on hyvä ja turvallista olla heidän kanssaan. Vanhemmistaan erossa asuvalla lapsella on oikeus tavata ja pitää säännöllisesti yhteyttä kumpaankin vanhempaansa. Tapaaminen voidaan estää, jos se on lapsen edun vastaista.
5. Staterna ska respektera föräldrars och andra vårdnadshavares ansvar, rättigheter och skyldigheter i anslutning till barnets fostran.
 6. Varje barn har rätt till livet. Staterna ska trygga bästa möjliga förutsättningar för att barnet ska överleva och utvecklas i egen takt.
 7. Barnet ska registreras omedelbart efter födseln. Barnet har från födseln rätt till ett namn och ett medborgarskap. Barnet har rätt att veta vilka föräldrarna är och att i första hand bli vårdat av dem.
 8. Ett barn har rätt att behålla sin identitet, sitt medborgarskap, sitt namn och sina släkterelationer.
 9. Ett barn har grundläggande rätt att leva tillsammans med sina föräldrar, förutsatt att han/hon har det bra och tryggt med dem. Ett barn som inte bor med sina föräldrar har rätt att träffa och hålla regelbunden kontakt med båda föräldrarna. Ifall det inte är bra för barnet att träffa föräldrarna kan man hindra umgänge.

10. Juos mánná ja su váhnemat gártet guhtege sierra riikkaide, stáhtas lea geatnegasvuohta gieđadallat ohcamuša bearraša ovttastahttimii miehtemielalaččat ja ájitkeahttá.	10. Jos lapsi ja hänen vanhempansa joutuvat eri valtioihin, on valtion velvollisuus käsitellä hakemus perheen jälleenyhdistämiseksi myönteisesti ja viivyttelemättä.	10. Om barnet och dess föräldrar har kommit att bo i olika länder, är det statens plikt att i positiv anda och utan dröjsmål behandla en ansökan om familjeåterförening.
11. Stáhta galgá caggat mánáid lágahis doalvuma riikkas nubbái.	11. Valtion pitää estää lasten laitton kuljettaminen maasta toiseen.	11. Staten ska hindra olovligt bortförande av ett barn från ett land till ett annat.
12. Mánás lea vuoigatvuohta iežas oaiviliidda buot áššiin, mat gusket su. Máná oaivil galgá váldojuvvot vuhtii su agi ja čálganmuttu mielede.	12. Lapsella on oikeus vapaasti ilmaista mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa. Lapsen mielipide on otettava huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.	12. Barnet har rätt att fritt uttrycka egna åsikter i alla frågor som rör honom/henne. Barnets åsikter ska beaktas med hänsyn till dess ålder och mognadsgrad.
13. Mánás lea oaiviliiddis ovdanbuktimii vuoigatvuohta ohcat, váldit vuostá ja juohkit dieđu ja jurdagiid lupmosit, go dat fal ii čuoza eará olbmuid vuoigatvuođaide.	13. Lapsella on mielipiteidensä ilmaisemiseksi oikeus hakea, vastaanottaa ja levittää tietoa ja ajatuksia vapaasti, kunhan se ei loukkaa muiden oikeuksia.	13. För att uttrycka sina åsikter har barnet rätt att fritt söka, ta emot och sprida information och tankar, förutsatt att detta inte kränker andras rättigheter.
14. Mánás lea vuoigatvuohta jurdda-, oamedovdo- ja oskkoldatluomusvuhtii. Váhnemiid mánái addin rávven su vuoigatvuođa atnimis ferte gudnejahttojuvvot.	14. Lapsella on oikeus ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen. Vanhempien lapselle antamaa ohjausta tämän oikeuden käyttämisessä on kunnioitettava.	14. Barnet har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Den vägledning föräldrarna ger barnet i detta sammanhang ska respekteras.
15. Mánás lea vuoigatvuohta searvat servviide ja doaibmat dain.	15. Lapsella on oikeus liittyä yhdistyksiin ja toimia niissä.	15. Barnet har rätt att bli medlem i föreningar och verka i dem.

16. Mánás lea vuoigatvuohta priváhtavuhtii, ruovtturáfái ja reivesuollemasvuhtii. Su gudni dahje beaggima ii oaččo fuotnut.

17. Mánás lea vuoigatvuohta oažžut dieđihangaskaomiid bokte dakkár dieđu, mii lea dehálaš su ahtanuššama ja buresbirgema dáfus. Máná ferte suodjalit dakkár dieđus ja materiálas, mii sáhtta vahágahttit su buresbirgejumi.

18. Váhnemiin lea vuosttamuš ja oktasaš ovddasvástádus máná šaddadeamis. Sis lea vuoigatvuohta oažžut dasa doarjaga. Váhnemat galget bargat máná ovddu mielde. Stáhta galgá dáhkidit beaivedikšojá mánáidsuodjalanbálvalusaid.

19. Máná galgá suodjalit buotlágán veahkaválddis, berošmeahtun meannudeamis ja buorringeavaheamis.

16. Lapsella on oikeus yksityisyyteen, kotirauhaan ja kirjesalaisuuteen. Hänen kunniaansa tai mainettaan ei saa halventaa.

17. Lapsella on oikeus saada tiedotusvälineiden kautta sellaista tietoa, joka on tärkeää hänen kehityksensä ja hyvinvointinsa kannalta. Lasta tulee suojella hänen hyvinvointinsa kannalta vahingolliselta tiedolta ja aineistolta.

18. Vanhemmillä on ensisijainen ja yhteinen vastuu lapsen kasvatuksesta. Heillä on oikeus saada tukea tehtävänsä. Vanhempien tulee toimia lapsen edun mukaisesti. Valtion on turvattava päivähoito- ja lastensuojelupalvelut.

19. Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä.

16. Barnet har rätt till privatliv, hemfrid och brevhemlighet. Barnets heder eller anseende får inte kränkas.

17. Barnet har rätt att via massmedier få tillgång till sådan information som är viktigt för dess utveckling och välfärd. Barn ska skyddas mot information och material som kan ha skadlig inverkan.

18. Föräldrarna har det primära och gemensamma ansvaret för barnets fostran. De har rätt att få stöd i sin uppgift. Föräldrarna ska fungera i enlighet med barnets bästa. Staten bör se till att dagvårds- och barnskyddstjänster står till buds.

19. Barnet ska skyddas mot alla former av våld, försummelse och utnyttjande.

20. Mánás, guhte ii sáhte eallit iežas bearrašiin, lea vuoigatvuohta oažžut earenomáš suoji ja doarjaga. Dalle galgá giddet fuopmášumi máná šaddadeami boahhteáigái sihke máná etnikkalaš, oskkolaš ja gielalaš duogážii.
21. Mánná sáhtttá adopterejuvvot, juos dat lea su dáfus buoremus molssaeaktu.
22. Báhtareaddjemánás lea vuoigatvuohta oažžut earenoamáš divššu.
23. Lámis mánná galgá oažžut buoremus vejolaš divššu ja veahki, mii ovddida su iešluohttámuša ja oassálastima.
24. Mánás lea vuoigatvuohta eallit nu dearvan go vejolaš ja oažžut dárbbus mielde dearvvaš- ja buozalmasvuohtadivššu. Etniide galgá dáhkidit áššáigullelaš dearvvašvuohtadivššu.
25. Šaddanruovttu olggobeallái gártan mánás lea vuoigatvuohta dasa, ahte su dikšu ja su dikšui bidjama ákkat dárkkistuvvojit gaskkohagaid.
26. Mánás lea vuoigatvuohta sosiáladorvui.

20. Lapsella, joka ei voi elää perheensä kanssa, on oikeus saada erityistä suojelua ja tukea. Tällöin on kiinnitettävä huomiota lapsen kasvatuksen jatkuvuuteen sekä lapsen etniseen, uskonnolliseen ja kielelliseen taustaan.
21. Lapsi voidaan adoptoida, jos se on hänen kannaltaan paras vaihtoehto.
22. Pakolaislapsella on oikeus saada tarvitsemansa erityinen huolenpito.
23. Vammaisen lapsen pitää saada parasta mahdollista hoitoa ja apua, joka edistää hänen itseluottamustaan ja osallistumistaan.
24. Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvitsemansa terveyden- ja sairaudenhoito. Äideille on taattava asianmukainen terveydenhoito.
25. Syntymäkotinsa ulkopuolelle sijoitetulla lapsella on oikeus hänelle annetun hoidon ja hänen sijoituksensa perusteiden ajoittaiseen tarkistamiseen.
26. Lapsella on oikeus sosiaaliturvaan.

20. Ett barn som inte kan bo med sin familj har rätt till särskilt skydd och stöd. I sådana fall ska man beakta kontinuiteten i barnets fostran, och ta hänsyn till barnets etniska, religiösa och språkliga bakgrund.
21. Adoption kan komma i fråga om det ur barnets synvinkel är det bästa alternativet.
22. Ett flyktingbarn har rätt att få den särskilda omsorg han/hon behöver.
23. Ett handikappat barn ska ges bästa tänkbara vård och hjälp som främjar dess självförtroende och delaktighet.
24. Ett barn har rätt till bästa möjliga hälsa och till den hälso- och sjukvård han/hon behöver. Mammor ska garanteras lämplig hälso- och sjukvård.
25. Ett barn som placerats utanför sitt födelsehem har rätt till regelbunden översyn av grunderna för sin omvårdnad och placering.
26. Ett barn har rätt till social trygghet.

27. Mánás lea vuoigatvuohta eallindássái, mii lea dárbblaš su ahtanuššamii.
28. Mánás lea vuoigatvuohta oažžut vuodđooahpahusa nuvttá. Stáhta galgá ovddidit nuppi dási skuvlema ja oahppobagadeami ja atnit ávvira das, ahte mánát ja nuorat eai heaitte skuvlla gaskan. Skuvlla stivren galgá gudnejahttit máná olmmošárvvu.
29. Skuvlen galgá gárgehit máná ovttaskas dáidduid ja bajidit máná olmmošvuoigatvuođaid ja iežas giela ja kultuvrra gudnejahttima, vásttolaš riikkavulošvuođa, utnolašvuođa, sohkaelliid dásseárvvu ja birrasa gáhttema.
30. Unnitlohkui dahje eamiálbmogii gullevaš mánás lea vuoigatvuohta iežas kultuvrii, oskui ja gillii.
31. Mánás lea vuoigatvuohta vuoinnastit ja duhkoraddat. Sus lea maiddá vuoigatvuohta friddjaáigái ja dáidda- ja kultureallimii.
32. Mánnái ii oaččo barggahit barggu, mii heitte su oahpuid dahje vahágahttá su dearvvašvuođa dahje ahtanuššama.
27. Lapsella on oikeus hänen kehityksensä kannalta riittävään elintasaan.
28. Lapsella on oikeus saada maksuttomasti perusopetusta. Valtion on edistettävä toisen asteen koulutusta ja opinto-ohjausta sekä ehkäistävä koulunkäynnin keskeyttämistä. Kurinpidon koulussa tulee kunnioittaa lapsen ihmisarvoa.
29. Koulutuksen on kehitettävä lapsen yksilöllisiä taitoja, ihmisoikeuksien sekä lapsen oman kielen ja kulttuurin kunnioitusta, vastuullista kansalaisuutta, suvaitsevaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa sekä ympäristön suojelua.
30. Vähemmistöryhmään tai alkuperäiskansaan kuuluvalla lapsella on oikeus omaan kulttuuriinsa, uskontoonsa ja kieleensä.
31. Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään.
32. Lapsella ei saa teettää työtä, joka haittaa hänen opintojaan tai vahingoittaa hänen terveyttään tai kehitystään.
27. Ett barn har rätt till den levnadsstandard som behövs för dess utveckling.
28. Ett barn har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning. Staten ska främja utbildning och studiehandledning på andra stadiet samt förebygga avbrott i studierna. Disciplinen i skolan ska respektera barnets människovärde.
29. Utbildningen ska utveckla barnets individuella färdigheter, respekt för de mänskliga rättigheterna och för barnets eget språk och egna kultur, ansvarsfullt medborgarskap, tolerans, jämställdhet mellan könen och hänsyn till miljön.
30. Ett barn som tillhör en minoritet eller urbefolkning har rätt till sin egen kultur, religion och sitt eget språk.
31. Ett barn har rätt till vila, lek och fritid, och till att delta i konst- och kulturaktiviteter.
32. Ett barn får inte utföra arbete som kan hindra dess utbildning eller äventyra dess hälsa och utveckling.

33. Máná galgá suodjalit gárrenávdnasiin ja lobihis gárrenávdnasiid vuovdimis.
34. Máná galgá suodjalit buotlágán seksuála buorringeavaheamis.
35. Stáhtat galget caggat mánáid gávppašeami.
36. Máná galgá suodjalit buotlágán buorringeavaheamis, mii áitá su buresbirgejumi.
37. Máná ii oáččo biinnidit iige ránggáštít olmmošmeahttumit dahje badjelgeahččanvugiin. Máná giddagassii bidjan galgá leat manjimuš čoaiddus ja dallege ferte váldojuvvot vuhtii su agi miel dárbbut.
38. Vuollel 18-jahkásačča ii oáččo váldit soahtevhkii iige son oáččo oassálastit soahtái. Buotlágán doaimmain, main leat vearjjut mielde, máná galgá suodjalit. *
39. Vearredaguid gillájeaddjin gártan máná galgá veajuidahhtit ja su vuogáiduvvama servodahkii galgá doarjut.
40. Lága rihkkon máná galgá várjalit ja su vuoigatvuodaid galgá gudne- jahttit.

33. Lasta on suojeltava huumeilta ja laittomalta huumekaupalta.
34. Lasta on suojeltava kaikenlaiselta seksuaaliselta hyväksikäytöltä.
35. Valtioiden on estettävä lapsikauppa.
36. Lasta on suojeltava kaikelta hänen hyvinvointiaan uhkaavalta hyväksikäytöltä.
37. Lasta ei saa kiduttaa. Lasta ei saa rankaista julmalla tai halventavalla tavalla. Lapsen vangitsemisen tulee olla viimesijainen keino ja silloinkin on huomioitava hänen ikänsä mukaiset tarpeet.
38. Alle 18-vuotiasta ei saa värvätä armeijaan eikä hän saa osallistua sodankäyntiin. Aseellisissa selkkauksissa on suojeltava lapsia.*
39. Väärinkäytösten uhriksi joutunutta lasta on autettava toipumaan ja hänen sopeutumistaan yhteiskuntaan on edistettävä.
40. Lakia rikkonutta lasta on suojeltava ja hänen oikeuksiaan on kunnioitettava.

33. Ett barn ska skyddas från narkotika och olaglig narkotikahandel.
34. Ett barn ska skyddas mot alla former av sexuellt utnyttjande.
35. Staterna ska förhindra handel med barn.
36. Ett barn ska skyddas mot alla former av utnyttjande som kan skada dess hälsa och utveckling.
37. Inget barn får utsättas för tortyr eller annan grym eller förnedrande bestraffning. Att fängsla ett barn får endast användas som en sista utväg, och även då ska man beakta barnets åldersrelaterade behov.
38. En person under 18 år får inte värvas till armén och inte heller delta i krigföring. Vid väpnade konflikter ska barn skyddas.*
39. Ett barn som utsatts för någon form av utnyttjande bör få hjälp till rehabilitering och social återanpassning.
40. Ett barn som brutit mot lagen ska skyddas och barnets rättigheter respekteras.

Riektegeavvamis galgá sierra
váldojuvvot vuhtii máná ahke- ja
čálgandássi.

41. Juos stáhta sisriikkalaš
láhkamearrideapmi dáhkida
mánáide buoret vuoigatvuodaid go
dát soahpamuš, de dan galgá
čuovvut.
42. Stáhta galgá atnit ávvira das, ahte
buot riikkavuložat dihtet mánáid
vuoigatvuodain.
43. Dán soahpamuša čuovvuma
bearráigeahččá ON:a máná
vuoigatvuodaid komitea.
44. – 54. Dát artiklat leat mearrádušat
soahpamuššii searvamis,
rievdadeamis, dan raporteremis ja
soahpamuša eará fámus.

*) Ahkerádji bajiduvvon lassibeavdegirjjis
15 jagis 18 jahkái.

Oikeudenkäynnissä tulee erikseen
huomioida lapsen ikä- ja kehitystaso.

41. Jos valtion kansallinen lainsäädäntö
turvaa lapselle paremmat oikeudet
kuin tämä sopimus, sitä on
noudatettava.
42. Valtion on huolehdittava, että kaikki
kansalaiset tietävät lapsen oikeudet.
43. Tämän sopimuksen noudattamista
valvoo YK:n lapsen oikeuksien
komitea.
44. -54. Nämä artiklat ovat päätöksiä
sopimukseen liittymisestä,
muuttamisesta, siitä raportoimisesta
ja sopimuksen muusta
voimassaolosta.

*) Ikäraja nostettu lisäpöytäkirjassa
15:sta 18-vuoteen.

Vid en_rättegång ska barnets ålder
och mognadsgrad ärskilt beaktas.

41. Ifall en stats nationella lagstiftning
garanterar ett barn större rättigheter
än vad barnkonventionen gör, ska de
nationella lagarna följas.
42. Staten bör se till att alla medborgare
är medvetna om barnets rättigheter.
43. FN:s kommitté för barnets rättigheter
övervakar att denna konvention följs.
44. -54. Dessa artiklar behandlar beslut
om ratificering av och ändringar i
konventionen, rapportering om detta
samt konventionens övriga giltighet.

* Åldersgränsen i tilläggsprotokollet har
höjts från 15 till 18 år.